

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 14.10.2020**HE 146/2020 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2021; Ulkoministeriön pääluokka**

- Ulkoministeriön pääluokkaan 24. esitetään vuodelle 2021 yhteensä 1,288 miljardia euroa
- Lisäystä verrattuna vuoden 2020 talousarvioon on 28 milj. euroa; kasvu aiheutuu lähinnä hallitusohjelman mukaisista määrärahalisäyksistä.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, parantaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta.
- Ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, aktiiviseen vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) ja tehokkaaseen monenkeskiseen kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen ja vahvistamiseen perustuvaan yhteistyöhön.
- Hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuonna 2021 ovat:
Ulkoasiainhallinto
 - edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia
 - edistää Agenda2030:n toimeenpanoa ja toimii ilmastonmuutoksen torjumiseksi
 - edistää sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää
 - työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi
 - edistää Suomen kasvua tukevia avoimia taloussuhteita ja tukee suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin.

24.01. Ulkoasiainhallinto**24.01.01 Toimintamenot**

- Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 238,8 milj. euroa, mikä on 1,3 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 talousarvioesityksessä oli. Rahoituksesta 1,0 milj. euroa on kertaluonteista.
- Ensi vuoden talousarvio vahvistaa Suomen kansainvälistä vaikuttavuutta ja tukee koronapandemian hallintaa ja jälkihoitoa. Kuluven vuoden tavoin talousarvioesityksessä painottuvat Suomen edustustoverkon toimintaedellytysten parantaminen, osallistuminen kansainväliseen konfliktintestoon ja rauhanvälitykseen sekä kehitysrahoituksen tason varmistaminen.
- Koronapandemian hallinta ja jälkihoito tulee entisestään lisäämään tarvetta kansainväliselle yhteistyölle, mikä vaatii lisätoimia myös Suomelta.
- Edustustojen työ koronapandemian keskellä on ollut korvaamatonta: se on ollut tärkeää niin kriisin nopean etenemisen seurannassa, ennakkoinnissa ja ymmärtämisessä kuin suomalaisten auttamisessa eri puolilla maailmalla. Pohjoismainen ja EU-koordinaatio kotiutuslennoissa on yksi esimerkki onnistuneesta yhteistyöstä kriisiin vastaamisessa.
- Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Vaalikauden aikana edustustoverkkoa vahvistetaan neljällä uudella edustustolla (2020-2022). Vuonna 2020 uudelleen avattiin Suomen suurlähetystö Manilassa, Filippiineillä, ja vuoden 2021 talousarvioesitys sisältää määrärahat yhden uuden edustuston avaamisen. Sen sijaintipaikasta päätetään myöhemmin.
- Suomi toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana v. 2021 sekä pyrkii jäseneksi YK:n ihmisoikeusneuvostoon vv. 2022-2024.
- Suomen vientiä ja suomalaisten yritysten liiketoimintamahdollisuuksia edistetään talouskasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Samalla vahvistetaan edelleen Team Finland -toimijoiden yhteistyötä.
- Maahantuloasioiden sujuvoittamista jatketaan pääpainon ollessa osaajien työperäisen maahanmuuton pullonkaulojen purkamisessa sekä viisumitoiminnan kehittämisessä.
- **Kipupiste:** Edustustoverkon rahoituksen turvaaminen, edustustojen Team Finland -resursointi sekä kasvavat turvallisuusuhat ja niiden aiheuttamat menot edustustoissa.

24.01.74 Talonrakennukset

- Momentille esitetään 12,3 milj. euroa, josta kertaluonteista rahoitusta edustustoverkon vahvistamiseen ja kiinteistömuutoksiin 4,3 milj. euroa.
- Määrärahakehys 8,0 milj. euroa/vuosi on sidottu kiinteistöjen tasearvoon (5 % tasearvosta).
- **Kipupiste:** Ulkomaan kiinteistöjen korjausvajeen johdosta investointirahoituksen tasoa tulee tarkastella viimeistään vaalikauden loppupuolella.

24.10. Kriisinhallinta**24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot**

- Ulkoministeriön pääluokassa menoihin esitetään 53,1 milj. euroa vuosittain (UM + PLM yhteensä 111,81 milj. euroa). Taso on sama kuin vuoden 2020 talousarviossa.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2020 olevan enimmillään noin 500 henkilötyövuotta.
- Suurimmat operaatiot ovat UNIFIL-operaatio Libanonissa, koulutusoperaatio Irakissa ja Resolute Support -operaatio Afganistanissa.
- Momentilla on ns. varalla olo -rahaa 7,6 milj. euroa.

24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan

- Tarkoitukseen esitetään yhteensä 17,6 milj. euroa.
- Hallitusohjelman mukaisesti määrärahat kasvavat 1,0 milj. euroa verrattuna vuoden 2020 talousarvioon.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2021 olevan noin 130 asiantuntijaa.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin. Alueelliset painopisteet ovat Ukrainassa, Georgiassa, Irakissa ja Somaliassa.

24.10.22 Rauhanvälitys

- Rauhanvälitykseen esitetään 1,0 milj. euroa.
- Kehyskauden lopussa määrärahat nousevat pysyvästi 2,0 milj. euroon/vuosi.
- Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä ja -rakentamista. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

24.30 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

- Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntymässä kasvuun, ja monet kehitysluokitukset ovat vaarassa. Akuutin kriisin hoidon lisäksi toipumisvaihe edellyttää merkittävää kansainvälistä tukea.
- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,195 miljardia euroa, mikä vastaa noin 0,49 % osuutta bruttokansantulosta. Summa koostuu koko valtionhallinnon kehitysyhteistyöksi raportoitavista menoista, suurimpina näistä ulkoministeriön lisäksi valtiovainministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön pääluokista maksettavat menoerät.
- Hallitus pitää pitkän aikavälin tavoitteena kehitysrahoituksen nostamista YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.
- Suomen julkisena kehitysyhteistyönä raportoitava kokonaismääräraha noin 165 miljoonaa euroa suurempi kuin vuonna 2020.
- **Kipupiste:** Tiekartta 0,7 % tavoitteen saavuttamiseksi; nykyisillä määrärahalisäyksillä tavoitteen saavuttamiseen menee useampi hallituskausi.

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 710,9 milj. euroa määrärahaa ja 671,2 milj. euron sitoumusvaltuuksia, joista aiheutuvat menot ajoittuvat vuoden 2021 jälkeisille vuosille.
- Koronapandemia iskee suhteellisesti eniten köyhimpien maiden köyhimpiin kansalaisiin. Kehitysmaissa kyse on terveystilasta ohella laajasta ja merkittävästä sosioekonomisesta kriisistä, jolla on vaikutusta maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen. Suomi varautuu myös kehitysyhteistyön kautta koronapandemian jälkihoitoon.
- Käyttösuunnitelman mukaisesti monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ohjataan 210,8 milj. euroa, maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön ohjataan 180,8 milj. euroa, humanitaariseen apuun 85,0 milj. euroa, tukeen kansalaisjärjestöille 79,7 milj. euroa ja Euroopan kehitysrahastoon 75,5 milj. euroa vuonna 2021.
- Ulkoministeriön hallinnoiman varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotettava määräraha on noin 25 milj. euroa korkeampi kuin vuonna 2020.
- Kehitysyhteistyössä panostetaan seuraaviin painopistealueisiin:
 - Naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistaminen, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet
 - Kehitysmaiden talous ja työpaikat, erityisesti innovaatiot sekä naisten rooli taloudessa ja naisyritystäjyys
 - Koulutus, toimivat yhteiskunnat ja demokratia, erityisesti laadukas opetus, kehitysmaiden verojärjestelmien kehittäminen, sekä demokratia- ja oikeusvaltiotuki
 - Ilmastomuutoksen torjunta ja luonnonvarat, erityisesti vahvistaen sopeutumistoimenpiteitä hillintätoimenpiteiden rinnalla
 - Lisäksi rahoitetaan humanitaarista apua.
- Alueellisesti Suomi painottaa Afrikkaa.
- Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö perustuvat kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanoon. Tämä tapahtuu tukemalla kehitysmaita kestävän kehityksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä edistämällä globaalissa toimintaympäristössä tarvittavia muutoksia.

24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki

- Momentille esitetään 3,0 milj. euron määrärahaa.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistävälle toimijoille, kuten esim. Demo Finlandille.

24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Momentille esitetään 10,0 milj. euroa uusien osakkeiden merkitsemiseen.
- Määräraha on kehityksen ulkopuolinen.

24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset

- Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja lainoihin esitetään 129,7 milj. euroa ja 129,7 milj. euron sitoumusvaltuuksia.
- Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainoihin osana Suomen kehitysyhteistyötä.
- Määräraha on tarkoitettu käyttöä kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.
- Määräraha on kehityksen ulkopuolinen.

24.90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot**24.90.50 Eräät valtionavut**

- Momentille esitetään 1,64 milj. euroa.
- Momentilta myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin sekä yleisesti ulkoministeriön toimialaan.
- Määrärahasta 445 000 euroa on tarkoitus varata kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen.
- Valtionavustuksista järjestetään erilliset hakukierrokset.

24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 89,1 milj. euroa.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin YK:lle.
- **Kipupiste:** Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin puolet on dollaripohjaista.

24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (IBA)

- Momentille esitetään 2,4 milj. euroa. Määrärahat nousevat pysyvästi hallitusohjelman mukaiselle 3,0 milj. euron tasolle vuonna 2023.
- Yhteistyö on tärkeä keino edistää lähialueiden vakautta ja turvallisuutta, kestävä kehitystä ja taloudellisia toimintamahdollisuuksia. Tärkeänä osana alueellista yhteistyötä Suomi edistää ilmastomuutoksen torjuntaa ja sopeutumista ilmastomuutokseen.
- Alueellinen yhteistyö tarjoaa toimivan foorumin tehdä käytännönläheistä yhteistyötä Venäjän kanssa Suomen intressien pohjalta EU:n pakotepolitiikan ja valikoivan kanssakäymisen periaatteiden mukaisesti.
- Pääosa momentin määrärahasta siirretään muiden hallinnonalojen käyttöön.

12.24.99 Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 24,8 milj. euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tulot kertyvät hallinnonalan viisumien käsittelymaksuista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista, konsulisuojeludirektiivin (EU) 2015/637 johdosta toisilta jäsenvaltioilta mahdollisesti saatavista korvauksista, sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.
- Tulojen arvioitu määrä on yli 30 milj. euroa pienempi kuin vuodelle 2020 alun perin arvioitu määrä. Vähennys johtuu pääasiassa viisumien käsittelymaksujen määrän arvioidusta romahtamisesta ja siitä, että vuodelle 2021 ei ole suunniteltu kiinteistöjen myyntejä.
- Tällä hetkellä näyttää epätodennäköiseltä, että talousarvioesityksessä esitetyt viisumitulot säilyisivät edes talousarvioesityksen mukaisina.